

[CONSTANTIJN HUYGENS (BODBERG)]
AAN JOAN ALBERT BAN [HAARLEM]
2 JULI 1642
3044

Antwoord op Bans brief van 27 mei 1642 (3003).

Samenvatting: Huygens dankt Ban voor de toezending van de inhoudsopgave van diens ‘Zangh-bericht,’ in het Nederlands. Hij vraagt Ban om een Latijnse versie. Tevens stelt hij voor dat Ban een glossarium van zijn Nederlandse termen in het boek opneemt. Ook vraagt hij naar de volledige Nederlandse tekst van Bans ‘Zangh-bericht.’

Bijlage: kruik Rijnwijn.

Door Ban beantwoord op 21 juli 1642 (3067).

Primaire bronnen: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLIV, nr. 334, fol. 409r: ontwerp (autograaf).

— Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLV, nr. 334, fol. 119rv: later afschrift (Constantijn [V] Huygens).

Vroegere uitgave: Worp 3, nr. 3044, pp. 305-306: onvolledig (<Sed si totam ... versionem expectabo>, <Cognato Vromio ... liberare negligat>), rest samengevat.

Namen: Frederik Hendrik; Hugo Grotius; Daniël Heinsius; Simon Stevin; Cornelis Hendrikszoon Vroom.

Titels: ‘Zangh-bericht’ (Ban, in voorbereiding); *Grollæ obsidio* (Grotius 1629); *Rerum ad Sylvam-Ducis ... gestarum historia* (Heinsius 1631); *Wiskonstighe ghedachtenissen* (Stevin 1605-1608).

Glossarium: musicus (muzikaal).

Transcriptie

Bannio.

Vir amplissime,

Qui tuus candor est atque humanitas, non ambiges me verum dicere, cum in procinctu stantem, affirmabo per ingentem occupationum molem nequissime quod nunc facio, sensu spirituque sedato, gratiam referre, quam pro indice opusculi musici prodromo hactenus debeo, maximam et singularem. Sanè perjucundum fuit in antecessum scire, quibus me quantisque ferculis | 119v | excepturus sis, sed, si totam mihi Batavam libertatem indulges, patere rogari, ut, quæ vernaculo sermone capita recensuisti, nunc etiam Latino referas, qualia, ni fallor, in archetypo habebas. Dignus eruditione tuâ atque incomparabili solertiâ conatus est, patrii sermonis ubertatem asserere, quâ illum hactenus vix usurpavimus, nisi exoticæ barbariei ineptissimâ, quia ne quidem necessariâ, mixturâ. At verò dum tyronem me habes novæ atque inauditæ disciplinæ, prona mihi et aperta artis vocabula in limine sisti postulo, indiculo, si placet, operi prævio, quales in re militari hodiernâ Grotius Heinsiusque Latinos, ¹Stevinus Belgicos in mathematicâ non semel præmisere. Lemmatum interim vernaculorum integram, ubi commodum erit, versionem expectabo. Quam cum ad manum esse, ut dicebam, Harlemi viderim, audacius priori beneficio subjungi peto.

Vini Rhenani, adultioris et nunc de gente Flaviâ, quali te delectari fassus es, cadulum, unâ cum hisce ²litteris è penu meo ³transmittendum, quæso te gratum et acceptum habeas ab amicâ manu. Conducet renovandæ non nunquam memoriæ nostri sæpius diluendæ qui effræni libertate frequentibus molestiis quotidie graves sumus. Vale, vir præstantissime, et me ama. Bodbergæ in Castris, postridie Calendas Quintiles MDCXLII.

Integerrimo affectu tuus
[etc.]

1. KA XLV: <Stevinus>.

2. KA XLV: <litteris> ontbreekt.

3. KA XLV: <trasmittendum>.

Cognato Vromio mirum est quid acciderit, quod fidem Principi de picturæ adumbratiunculâ Harlemi datam hâctenus liberare negligat.

Vertaling

Aan Ban.

Edele heer,

Gezien uw hoffelijkheid en begrip zult u wel niet betwijfelen dat ik de waarheid spreek als ik u verzeker dat ik, ten strijde aangejord, door de grote last van bezigheden niet eerder heb kunnen doen wat ik nu doe, namelijk, nu mijn zinnen tot rust zijn gekomen, u dank te zeggen voor de inhoudsopgave van uw verhandeling over muziek, die als een voorbode daarvan tot mij is gekomen, en wel veel en bijzondere dank. Weliswaar was het heel plezierig vooraf te weten met welke en met hoeveel gerechten u mij zult onthalen, maar, als u mij ten volle uw Hollandse beschaving gunt, sta mij dan toe te vragen dat u mij, nadat u mij de hoofdstukkenlijst al in de eigen taal hebt toegestuurd, die mij nu ook in het Latijn zendt, welke versie u, als ik mij niet vergis, als voorbeeld had. Uw streven om de rijkdom van de eigen taal te benutten, waarvan we tot nu toe nauwelijks anders gebruik hebben gemaakt dan in een mengsel van exotische barbarij, omdat dat niet anders scheen te kunnen, is uw kennis en grote werkkraft waardig. Maar omdat u mij als leerling hebt in deze nieuwe wetenschap, vraag ik u of die technische termen duidelijk aan het begin kunnen worden opgesomd, in een tabel als u dat wilt, voorafgaand aan het werk, zoals [Hugo] ⁴Grotius en [Daniël] ⁵Heinsius in hun Latijnse boeken over militaire zaken en [Simon] Stevin in zijn Nederlandse ⁶boeken over wiskunde dat meermalen hebben gedaan. Ondertussen wacht ik op een complete versie van de Nederlandse paragrafen, als het u eens zal schikken. Aangezien ik in ⁷Haarlem heb gezien dat u er al een eind mee was gevorderd, zoals ik al zei, vraag ik u met des te meer kracht dit aan de eerste gunst toe te voegen.

Ik vraag u een kruik rijnwijn, overspelig en nu van de Flavische stam, waarvan u hebt gezegd dat u er veel van houdt, die met deze brief uit mijn mondvoorraad aan u wordt gezonden, in dank te aanvaarden uit een vriendenhand. Die kruik kan ertoe leiden dat onze geest, die vaker moet worden bespoeld, vernieuwd wordt, omdat wij dagelijks bezwaard worden door tal van zorgen in een tomeloze veelheid. Vaarwel, edele heer, en denk aan mij. In het kamp te Bodberg, 2 juli 1642.

Geheel en al de uwe,
[enz.]

Merkwaardig is het wat uw verwant [Cornelis Hendrikszoon] Vroom is overkomen, omdat hij de belofte te Haarlem aan de ⁸prins gegeven over de schets van het schilderij nog niet is nagekomen.

4. Hugo Grotius, *Grollæ obsidio cum annexis anni MDCXXVII* (Amsterdam 1629)

5. Daniël Heinsius, *Rerum ad Sylvam-Ducis atque alibi in Belgio aut à Belgis anno MDCXXIX gestarum historia* (Leiden 1631)

6. Simon Stevin, *Wiskonstighe ghedachtenissen* (Leiden 1605-1608).

7. Huygens had de nacht van 19-20 mei te Haarlem doorgebracht, op weg naar Amsterdam (voor de intocht van Maria Henriëtte Stuart) en kan ook op de terugweg op 23 mei Haarlem hebben aangedaan. Bij één van deze twee gelegenheden, waarschijnlijk de eerste, zal hij Ban hebben bezocht.

8. Frederik Hendrik.
